

مبانی مدیریت دولتی ۲

محمد بخت آزمای بناب

(عضو هیات علمی دانشگاه)

عاطفه فرزانه

(کارشناس ارشد مدیریت دولتی)

■ سرشناسه: بهجت آزمای پناپ، محمد، ۱۳۵۲ ■ عنوان و نام پدیدآورنده: مبانی مدیریت دولتی ۲ ■ مشخصات
نشر: تهران: انتخاب، ۱۳۹۴ ■ مشخصات ظاهری: ۱۵۶ ص.

ISBN: 978-600-7326-46-6

■ وضعیت فهرستنویسی: فیپای مختصر
■ یادداشت: فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nia.ir> قابل دسترسی است. ■ شناسه
افزوده: فرزانه، عاطفه، ۱۳۶۴ - ■ شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۱۶۳۶۱

نشر انتخاب

ناشر دانشگاهی و عمومی

مبانی مدیریت دولتی ۲

محمد بهجت آزمای پناپ - عاطفه فرزانه

| حروفچینی: نوژن گرافیک | چاپ و صحافی: صدق چاپ |
| چاپ اول: ۱۳۹۴ | شمارگان: ۲۰۰ جلد | قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال |
| شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۲۶-۴۶-۶ |

حق چاپ محفوظ است

خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای زاندارمری، شماره ۱۲۶، طبقه چهارم

nashreentekhab.com

nashreentekhab@gmail.com

محیط دولتی بیش از هر زمان دیگری پیچیده، پویا و متحول شده است. دگرگونی‌ها افزایش یافته و مدیران را با چالش‌های جدیدی روبرو ساخته است. بقا در چنین محیطی تنها با تغییر و سازندگی با پویایی‌ها امکان پذیر است. جامعه مدرن به دویخش خصوصی و دولتی تقسیم گردیده و براساس اصول متفاوت مدیریت اداره می‌شوند. آیا این دوگانگی ادامه خواهد داشت؟ اعتقاد براین است که توسعه آینده جامعه شاهد تلفیق بوروکراسی و بازار خواهد بود و تا حدی این تمایز و اختلاف سستی کاهش خواهد یافت. حتی اگر روندی که به سمت ظهور بخش سوم سازمانهای غیر انتفاعی وجود داشته، دیگر به قوتی که سابقاً بیان می‌گردید نباشد باز به نظر می‌رسد این پیش‌بینی که سازمان دهی، رهبری و مدیریت در سازمانهای خصوصی و دولتی، تمایلی به سمت شبیه ترشدن را دارند، منطبق با واقعیت است. امروزه سازمانهای دولتی بیشتر برای برقراری ارتباط با مشتریان، تاکید بر خدمت رسانی را به عنوان روش اصلی ارتباط، کاهش می‌دهند و سازمانهای خصوصی اهداف دیگری بجز صرف هدف ساده به حداکثر رساندن سود را مورد توجه قرار داده‌اند. رهبری سازمانهای عمومی و خصوصی نسبت به نیاز به برقراری و حفظ ارتباط با دیگر مؤسسات و جلب حمایت گروه‌های مختلف شهروندان، جهت اثبات مشروعیت سازمان متبوع خود، مشیار شده‌اند. در فرآیند ارتقاء حقانیت سازمان، سازمانهای عمومی و خصوصی تمایل بیشتری به جلب حمایت از یک دیگر نشان می‌دهند.

کتاب حاضر، به دنبال ایجاد بستر مناسب برای شناخت و درک موضوعات جدید مدیریت دولتی می‌باشد که در هفت فصل تنظیم گردیده است که فصل اول آن با عنوان برنامه ریزی ملی به مباحثی همچون تعاریف و مفاهیم برنامه ریزی، سطوح برنامه ریزی ملی و تاریخیچه برنامه ریزی ملی در ایران می‌پردازد. طی فصل دوم، مابین عمومی و بودجه ریزی دولتی مورد بحث قرار می‌گیرد. در فصل سوم، حکمرانی خوب و ویژگی‌های آن تحلیل می‌گردد. فصل چهارم، مسئولیت پاسخگویی و ابعاد آن را مورد توجه قرار می‌دهد. فصل پنجم به نظریه‌های مرتبط با مدیریت دولتی می‌پردازد. فصل ششم، دولت الکترونیک، ویژگی‌ها و روش‌های استقرار آن را مورد بحث قرار می‌دهد. فصل هفتم، آینده مدیریت دولتی را تحلیل می‌کند. این کتاب مناسب استفاده مدیران دولتی و دانشجویان کارشناسی ارشد، کارشناسی و کاردانی مدیریت دولتی به ارزش دو واحد درسی مطابق با سرفصل‌های مصوب مبانی مدیریت دولتی (۲) و بررسی مسائل مدیریت دولتی و داوطلبان کنکور کارشناسی ارشد مدیریت دولتی می‌باشد. امید است کتاب حاضر بتواند مورد توجه مدیران دولتی و اجرایی کشور، دانش پژوهان، اساتید و دانشجویان در گرایش‌های مختلف رشته‌های مدیریت دولتی واقع شود. در نهایت سپاس و قدردانی خود را از کلیه عزیزانی که مارا در تالیف این کتاب یاری نموده‌اند، اعلام می‌نمایم.

بهار ۱۳۹۴

محمد بخت آزمای بناب - عاطفه فرزانه

برنامه ریزی ملی

فصل یکم

۹	.....مقدمه
۹	.....تعاریف برنامه ریزی
۱۰	.....انواع برنامه ریزی
۱۱	.....برنامه ریزی ملی
۱۲	.....سطوح برنامه ریزی ملی
۱۳	.....تاریخچه برنامه ریزی ملی در ایران
۱۴	.....برنامه عمرانی اول (۱۳۳۷-۱۳۳۴)
۱۴	.....برنامه عمرانی دوم (۱۳۴۱-۱۳۴۴)
۱۵	.....برنامه عمرانی سوم (۱۳۴۶-۱۳۴۲)
۱۵	.....برنامه عمرانی چهارم (۱۳۴۷-۱۳۵۱)
۱۶	.....برنامه عمرانی پنجم (۱۳۵۲-۱۳۵۶)
۱۶	.....جمع بندی ۵ برنامه توسعه ایران قبل از انقلاب
۱۸	.....برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۶۸-۱۳۷۲
۱۹	.....برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۷۴-۱۳۷۸
۲۱	.....برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۷۹-۱۳۸۳
۲۳	.....برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۸۴-۱۳۸۸
۲۴	.....برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰ - ۱۳۹۴
۳۱	.....سوالات فصل

مالیه عمومی و بودجه ریزی دولتی

فصل دوم

۲۹	.....مقدمه
۳۰	.....تعاریف و مفاهیم مالیه عمومی
۳۲	.....مالیه عمومی و خصوصی

۳۴	مقایسه مالیه قدیم و مالیه جدید.....
۳۶	قلمرو مالیه عمومی.....
۳۷	ابزارهای مالیه عمومی.....
۳۷	ابزار اثباتی.....
۳۸	ابزار دستوری.....
۳۹	تعاریف و سیر تکاملی بودجه.....
۴۰	سیر تکاملی بودجه.....
۴۰	مراحل (فرآیند) بودجه.....
۴۲	اجزای بودجه.....
۴۲	اصول بودجه.....
۴۴	تکنیک های (روش های) بودجه ریزی.....
۴۶	سوالات فصل.....

حکمرانی

فصل سوم:

۴۷	مقدمه.....
۴۷	حکمرانی و حکومت.....
۴۹	طبقه بندی انواع حکومت.....
۵۲	ساختار حکمرانی بخش دولتی.....
۵۵	مفهوم حکمرانی.....
۵۵	تعریف حکمرانی خوب.....
۵۷	پیدایش نظریه حکمرانی خوب.....
۵۸	شاخص ها و ویژگی های حکمرانی خوب.....
۶۲	دلایل توجه به حکمرانی خوب.....
۶۳	سوالات فصل.....

مسئولیت پاسخگویی

فصل چهارم

۶۵	مقدمه.....

۶۵	..... مفهوم پاسخگویی
۶۷	..... اهمیت و ضرورت موضوع پاسخگویی
۶۸	..... مبادله قدرت بین دولت و جامعه
۶۹	..... نشانه ها و نتایج مثبت پاسخگویی
۷۰	..... نشانه ها و تبعات منفی عدم پاسخگویی
۷۱	..... هدفهای پاسخگویی
۷۲	..... دیدگاه اسلام در باب شفافیت و پاسخگویی در نظام سیاسی اسلام
۷۲	..... انواع پاسخگویی
۷۳	..... نظریه های پاسخگویی
۷۵	..... دلایل نبود شفافیت و پاسخگویی در نظام اداری ایران
۷۵	..... نهادهای پاسخگو در ایران
۷۸	..... راهکارهای بهبود نظام پاسخگویی در ایران
۸۰	..... سوالات فصل

فصل پنجم   نظریه های مرتبط با مدیریت دولتی

۸۱	..... مقدمه
۸۱	..... - تئوری عاملیت
۸۲	..... عوامل موثر بر گرایش به عاملیت و خادمیت در جوامع و سازمانها
۸۲	..... عوامل روانشناختی
۸۲	..... عوامل ساختاری
۸۲	..... عوامل فرهنگی
۸۲	..... مدل انسانی
۸۳	..... رفتار انسان
۸۳	..... نیازها
۸۳	..... انگیزش
۸۳	..... شناسایی (قیاس اجتماعی)

۸۳	احساس هویت و تعلق.....
۸۴	کاربرد قدرت.....
۸۴	رویکرد مدیریتی.....
۸۴	چارچوب زمانی.....
۸۴	هدف.....
۸۵	فردگرایی/جمع گرایی.....
۸۵	فاصله قدرت.....
۸۶	- نظریه اصلیل بوکیل.....
۸۸	- نظریه انتخاب عمومی.....
۹۰	کاربردهای نظریه انتخاب عمومی.....
۹۳	انتقادات وارد بر نظریه انتخاب عمومی.....
۹۴	- تئوری تحلیل اقتصادی سیاست.....
۹۶	زمینه های تئوری تحلیل اقتصادی سیاست.....
۹۷	اقتصاد سیاسی از منظر کلاسیک ها.....
۹۹	قرائت متقدان کلاسیک.....
۱۰۱	قرائت های جدید و معاصر از اقتصاد سیاسی.....
۱۰۱	الف) اقتصاد سیاسی از منظر نئوکلاسیک ها.....
۱۰۳	ب) اقتصاد سیاسی از دیدگاه متقدان کلاسیک.....
۱۰۵	سوالات فصل.....

دولت الکترونیک

فصل ششم

۱۰۷	مقدمه.....
۱۰۸	دولت الکترونیک.....
۱۰۹	تعریف دولت الکترونیک.....
۱۱۱	گذار به سوی حکومت الکترونیک.....
۱۱۲	تفاوتهای دولت الکترونیک و تجارت الکترونیک.....

۱۱۳	.....	سیر تکامل حکومت الکترونیک
۱۱۸	.....	تحلیل زبانشناختی سیر تکامل حکومت الکترونیک
۱۱۹	.....	مطالعات دولت الکترونیک
۱۲۳	.....	اهداف دولت الکترونیک
۱۲۴	.....	عوامل موفقیت دولت الکترونیک
۱۲۶	.....	مزایای پیاده سازی دولت الکترونیک
۱۲۷	.....	الگوهای مختلف فرایند استقرار و ایجاد دولت الکترونیک
۱۲۹	.....	سوالات فصل

فصل هفتم آینده مدیریت دولتی

۱۳۱	.....	مقدمه
۱۳۱	.....	رصد تحولات آینده
۱۳۳	.....	آینده رشته اداره دولت و حکومت
۱۴۲	.....	وظیفه مدیریت و روندهای آینده
۱۴۴	.....	سوالات فصل
۱۴۵	.....	منابع فارسی
۱۵۰	.....	منابع انگلیسی